

*Мороз Ольга,
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти,
андрагогіки та управління,
Житомирського державного університету імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Зміна освітньої парадигми в Україні спонукає до оновлення та модернізації процесу навчання учнів початкових класів. Впровадження Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Державного стандарту початкової освіти (2018 р.) вимагає підбір комплексу методів, форм та засобів навчання, які забезпечують розвиток ключових компетентностей та наскрізних навичок учнів, здатних до життя у сучасному суспільстві.

Одним з основних умов становлення особистості, її успішності в оволодіння знаннями, уміннями та навичками є процес діяльності. Відповідно до Концепції «Нова українська школа» у процесі навчання зростає частка проєктної, командної, групової діяльності, що стимулюють пізнавальну активність учнів.

Навчальний курс «Інформатика» спрямований на формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, здатності до розв'язання завдань за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, відповідальної, безпечної та етичної діяльності у цифровому середовищі. У Типовій освітній програмі, розробленої під керівництвом О. Савченко зазначається, що оцінювання якості підготовки учнів з інформатики здійснюється на основі оволодіння здобувачами освіти теоретичними знаннями та здатністю до застосування вивченого у практичній діяльності.

Застосування проєктних методів на уроках інформатики дозволяє організувати навчання, у процесі якого учні проявляють та використовують отримані знання та уміння для вирішення поставленої проблеми. Саме тому, важливо організувати проєктну діяльність відповідно до вікових та індивідуальних особливостей учнів молодшого шкільного віку, створення умов для саморозвитку дитини.

Аналіз актуальних досліджень. Особливості організації освітнього процесу на основі компетентнісного підходу висвітлено у працях Н. Бібік, С. Бондар, О.Овчарук, О. Савченко, О. Пометун та ін.

Дослідження сутності проектних технологій, особливостей їх використання у процесі навчання присвячені праці вітчизняних учених, серед яких: В. Андрієвська, Т. Гура, О. Коберник, О. Онопрієнко, О. Пехота, О. Пометун, С. Сисоева та ін.

Мета статті – висвітлити основні етапи організації проектної діяльності, реалізація їх у процесі навчання інформатики учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. С. Сисоева у своїх працях зазначає, що метод проектів передбачає вирішення поставленої проблеми, застосовуючи сукупність різноманітних прийомів та засобів навчання, а також необхідність інтегрування знань і умінь з різних сфер науки [3].

М. Шевчук поняття «проект» тлумачить як самостійна діяльність учнів з розв'язання певної проблеми, що пов'язана зі створенням об'єкта за передбачуваним прообразом під керівництвом вчителя, спрямованою на конкретний реальний результат [5].

О. Коберник поняття «проектна діяльність» характеризує як вид діяльності, спрямований на створення нових продуктів, у результаті творчих пошукових зусиль особистості або колективу [1].

Організація проектної діяльності на уроках інформатики має певні особливості:

- 1) проекти мають відповідати віковим та індивідуальним особливостям молодших школярів, передбачають врахування психофізіологічних та розумових здібностей, рівня засвоєних знань та умінь;
- 2) підбір проблеми проекту, яка потребує відповідних теоретичних та практичних дій та є: цікавою, мотивуючи до пізнавальної активності; актуальною, важливою для учнів; спирається на життєвий досвід, розкриваючи практичну значущість;
- 3) проект передбачає структуру, послідовність етапів, на кожному з яких вирішуються певні завдання;
- 4) передбачає використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та програмного забезпечення для реалізації проекту;
- 5) діяльність з розв'язання проблеми спрямована на створенні творчого інформаційного продукту, який характеризується новизною та унікальністю з конкретною цільовою спрямованістю.

Результатом організації проектної діяльності на уроках інформатики у 2-4 класах є оволодіння учнями вміннями:

- ❖ здійснювати організовану пошуково-дослідницьку діяльність;
- ❖ орієнтуватися у інформаційному просторі;
- ❖ систематизувати, опрацьовувати, аналізувати, узагальнювати, достовірно та критично оцінювати інформацію;
- ❖ працювати з програмним забезпеченням;
- ❖ планувати, презентувати власну діяльність.

С. Сисоєва відокремлює такі види проєктів: за діяльністю, яка є домінуючою: дослідницький, пошуковий, творчий, інформаційний; за предметно-змістовою галуззю: монопроєкт, міжпредметний проєкт; за кількістю учасників: індивідуальні, групові; за тривалістю виконання: коротко та довготривалі [3].

Спираючись на власний досвід, на уроках інформатики учнів початкових класів найчастіше виконують наступні види проєктів: інформаційні – спрямовані на збирання, опрацювання та критичному аналізу інформації, оформлення її у вигляді презентації, інфографіки тощо; дослідницькі – спрямовані на дослідження певної проблеми, порівняння, аналіз, створення власної класифікації, узагальнення отриманих результатів (н-д, дослідження історії комп'ютерів, як результат – створення таймлайну); індивідуальні творчі – дозволяють оцінити навички створення інформаційних продуктів у процесі роботи з графічним, текстовим редакторами, редактором створення презентацій, середовищі програмування.

Важливу роль у організації проєктній діяльності відводиться вчителю, так як він розробляє логічну послідовність та систему способів, форм, методів вирішення поставлених завдань, чітко визначає дії, час, ресурси, взаємодію, способи моніторингу та корекції.

У процесі проєктної діяльності необхідно дотримуватись відповідних етапів:

1. Постановка проблеми – усвідомлення учнями проблеми, формулювання завдання, планування порядку дій.
2. Пошук способів вирішення проблеми – пошук інформації, аналіз, систематизація та узагальнення отриманих даних.
3. Створення інформаційного продукту – оформлення цілісного проєктного рішення.
4. Рефлексії – здійснення аналізу відповідності мети та проєктного рішення, при необхідності внесення коректив, здійснення додаткових досліджень.
5. Презентація – презентація кінцевого продукту.
6. Підведення підсумків – самооцінка та аналіз виконаної роботи.

У процесі навчання інформатики пропонуємо теми проєктів, які викликають цікавість, зважаючи на потреби та інтереси учнів молодшого шкільного віку, обираючи з навчальної програми, що потребують використання інтегрованих знань з різних галузей наук.

Наприклад, у процесі навчання інформатики учнів 3-4 класів пропонуємо проєкт на тему: «Моя подорож». Метою проєкту є створення спільної презентації про місто, яке мрієш відвідати; вдосконалення навичок створення презентацій, закріплення умінь пошуку інформації. Для організації роботи необхідно вчителю створити Google-презентацію з сукупністю слайдів, які відповідають кількості учнів, наступним етапом є надання посилання на редагування презентації. Учням пропонуємо завдання: 1) обрати місто для подорожі; 2) віднайти основну інформацію про місто: цікаві місця для туристів, музеї, традиції; 3) підтвердити інформацію зображеннями, вбудованим відео тощо; 4) оформити матеріали у спільній презентації на відповідному слайді.

Таким чином, у процесі виконання проектної діяльності в учнів формуються важливі вміння та навички, а саме: пошукові – самостійно знаходити необхідно інформацію; рефлексивні – розуміння проблеми та осмислення завдань її вирішення; операційні – створення за допомогою програмного забезпечення інформаційних продуктів; комунікаційні – взаємодіяти та співпрацювати, вступати в діалог, висловлювати свою точку зору, ставити запитання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, застосування проектних методів у процесі навчання є ефективним засобом формування ключових компетентностей учнів початкової школи, зокрема інформаційно-комунікаційної компетентності, оскільки дає змогу застосовувати набуті знання та вміння у процесі вирішенні проблеми. Залучаючи молодших школярів до такої діяльності формуються наскрізні вміння: розв'язувати проблему, критично мислити, організовувати та планувати свою діяльність, співпрацювати у команді, аналізувати і оцінювати конкретні результати своєї роботи. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у виокремленні умов реалізації дослідницьких проектів учнів початкової школи на уроках інформатики.

Список використаних джерел та літератури

1. Коберник О. Проективна педагогіка і національна школа. *Шлях освіти*. 2000. №1. С. 7 – 9.
2. Концепція «Нова українська школа» [online]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані технології: метод проектів. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2002. № 1. С. 73-80.
4. Типова освітня програма для 3-4-х класів (Савченко О.) наказ МОН від 12.08.2022. № 743-22, [online]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
5. Шевчук М. О. Проекти на уроках інформатики в початковій школі як засіб формування інформаційно-комунікаційної компетентності молодших школярів Психолого-педагогічні науки. 2022. №2. С. 89-95